



BERGEN KOMMUNE

ENDRINGER I REGELVERKET FOR OFFENTLIGE ANSKAFFELSER I FORSYNINGSSEKTORENE

FOREDRAG DIHVA-KONFERANSE «RAMMEVILKÅR FOR VANNBRANSJEN» 22.03.17



- Utgangspunkt og målsetting for forenklingene
- De viktigste forenklingene
- Grunnleggende prinsipper
- Miljø, menneskerettigheter, samfunnshensyn
- Forskriftsbytte
- Terskelverdier
- Dokumentasjonsplikt
- Dialog med leverandører
- Konkurransereformer
- Frister
- Tildelingskriterier
- Kort om avvisningsbestemmelsene
- Kontraktsvilkår og endring av kontrakt
- Elektronisk kommunikasjon
- Europeisk egenerklæringsskjema

- Endringer i KOFA-forskriften
- Utvidet egenregi
- Rådgiverinhabilitet
- Tilrettelegging for SMB
- Utdypende om avvisningsplikt og -rett, identifikasjon, self-cleaning
- Oppdeling av anskaffelser
- Tillatte og ikke tillatte endringer i kontrakt; oppsigelse av kontrakt
- Konsesjonskontrakter

Presentasjonen
inneholder skjulte
lysbilder til temaene
ovenfor!



Utgangspunkt: Ønske om forenkling

- Endringer i EU-direktiver – Norge plikter å omsette disse til nasjonal rett
 - Begrenset handlingsrom!
- Mye frustrasjon knyttet til gjeldende regler, for eksempel avvisning i anbudskonkurranser
- «Forenklingsutvalget» la frem NOU 2014:4: Enklere regler, bedre anskaffelser
 - Mandat: Forenkle den særnorske delen av regelverket



Flere målsettinger for nytt regelverk



- Enklere og mer fleksible regler
- Redusere administrativt arbeid for både oppdragsgiver og leverandør
- Større rettslig klarhet
- Ivareta hensyn til miljø, sosiale hensyn, innovasjon og andre samfunnshensyn
- Legge bedre til rette for små og mellomstore bedrifter
- Færre dokumentasjonskrav
- Digitalisering og effektivisering av prosesser

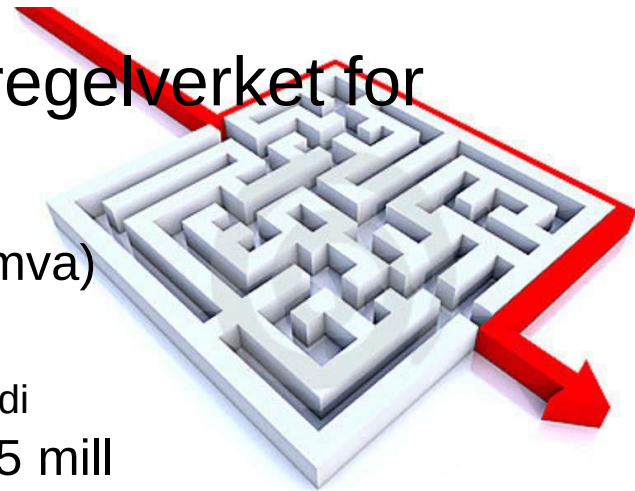


Regelverket fra 1. januar 2017

- **Ny lov om offentlige anskaffelser (LOA) – erstatter 1999-loven**
- Ny forskrift om offentlige anskaffelser (FOA) – erstatter 2006-forskriften
- **Ny forsyningssektorforskrift (FF) – erstatter 2006-forskriften**
- Helt **ny** forskrift om konsesjonskontrakter (KKF)
- Endringer i KOFA-forskriften
- **Forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter lærlinger**
- Forskrift om overgangsregler for ny LOA



De viktigste forenklingene i det nye regelverket for forsyningssektorene



- Anskaffelser med verdi under 100.000 kr (eks mva) er ikke lenger regulert
 - Mulighet for å kjøpe direkte, uten konkurranse
 - OBS: Detaljerte regler for beregning av anskaffelsesverdi
- Anskaffelser med verdi mellom 100.000 kr og 3,5 mill kr (44 mill) er ikke kunngjøringspliktig
 - *Mer om dette litt senere*
- Krav om skatteattest er falt bort – og dermed også avvisningsplikt for ikke betalt skatt
 - Det er mulig for oppdragsgiver å kreve skatteattest likevel, og han kan avvise med hjemmel i FF § 20-2 (3) bokstav a.
- Krav om HMS-egenerklæring er falt bort
- Krav om lukking og merking av tilbud er falt bort



Ny LOA – grunnleggende prinsipper - § 4

Tidligere § 5 Grunnleggende krav

Oppdragsgiveren skal opptre i samsvar med grunnleggende prinsipper om

- **Konkurranse**
- **Likebehandling**
- **Forutberegnelighet**
- **Etterprøvbarhet**
- **Forholdsmessighet**

**Ingen
realitets-
endring!**



Ny LOA – miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn - § 5



- **Plikt** til å innrette virksomhetens **anskaffelsespraksis** slik at den bidrar til å:
 - Redusere skadelig miljøpåvirkning.
 - Fremme klimavennlige løsninger.
 - Skal bl. annet skje ved at oppdragsgiver tar hensyn til LCC.
- Skal ha egnede rutiner for å ivareta grunnleggende menneskerettigheter i relevante konkurranser.
- Krav til universell utforming mye mer enn bare bygninger!
 - Bl.a. FOA: «Ytelser som skal brukes av personer».
- Begrensninger i antallet ledd i leverandørkjeden i visse kontrakter (ikke i forsyningsforskriften!).
 - Bransjer med særlige utfordringer knyttet til arbeidslivskriminalitet.
- Utdypende bestemmelser i forskrifter.



Ny LOA – miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn - § 5



- Krav og kriterier i konkurransen som skal sikre i varetakelse av kravene i § 5 – kan knyttes til ulike trinn i anskaffelsesprosessen.....

➤ *Kvalifikasjonskrav*

➤ *Kravspesifikasjon*

➤ *Tildelingskriterier*

➤ *Kontraktskrav*

.....så lenge de har tilknytning til konkurransen.

- Et løsere krav enn hittil!
- Omfatter mer enn det som har betydning for produktets egenskaper.



Ny pr. 01.01.17: Forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter

- Gjelder tjenestekontrakter og bygge- og anleggskontrakter (ikke kontrakter om rene vareleveranser)
- Gjelder kontrakter som er omfattet av anskaffelsesforskriften eller forsyningsforskriften
- Plikten gjelder når kontrakten er lengre enn 3 måneder og har en verdi på over 1,1 mill kr (stat) / 1,75 mill kr (andre)
- Offentlige oppdragsgivere skal stille krav om
 - At leverandør er tilknyttet lærlingeordning og
 - At én eller flere lærlinger deltar i arbeidet med å oppfylle kontrakten
- Plikten gjelder ikke når kravet anses som uforholdsmessig
- Plikten gjelder kun dersom det på landsbasis er særlig behov for lære plasser innenfor bransjen (klart flere søkere til læreplass enn antall inngåtte lærlingekontrakter innen samme program ved siste søkning)



Ny LOA – KOFA: Overtredelsesgebyr - § 12

- KOFA får tilbake kompetansen til å ilegge overtredelsesgebyr.
- Må ilegge gebyr dersom handlingen er forsettlig eller grovt uaktsom.
- Fortsetter ellers praksisen fra tidligere.
- Koordinering mot dom om samme sak.



KOFA

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

«Forskriftsbytte»

rem til 31.12.2016.

- Forskrift om offentlige anskaffelser (FOA)
- For kommunal vann- og avløpssektor gjelder Forskrift om offentlige anskaffelser («klassisk sektor»), med to vesentlige unntak:
 1. Forhandlingsadgang over EØS-terskelverdi
 2. Mulighet for å kunngjøre en kvalifikasjonsordning

• Fra 01.01.2017.

- Forskrift om innkjøpsregler i forsyningssektorene (forsyningsforskriften – FF)



Kan forsyningssektor foreta anskaffelser etter forskrift for klassisk sektor?

- Anskaffelsesdirektivet inneholder strengere regler enn forsyningsdirektivet
- FOA inneholder følgelig strengere regler enn FF
- Er det lov å bruke et strengere regime?
 - Forholdsmessighetsprinsippet!
- Departementets veiledning for FOA foreligger – for FF foreligger ikke noe veiledning
- Det er ikke blitt utarbeidet egne konkurransegrunnlagsmaler for FF
 - Difi har kun utarbeidet maler for FOA



Forutberegnelighet: «Si hva du gjør og gjør som du sier!»

LOA ifm. FOA (klassisk sektor): Endring av terskelverdier og kunngjøringsplikt



EØS-terskel



< 100.000 kr

100.000 kr – **1,1 mill**

NYTT: Hevet fra tidligere 500.000 kr

1,1 – 1,75 mill
kr(varer &
tjenester)

**1,1 – 44 mill kr
(bygg & anlegg)**

> 1,75 mill kr
(varer &
tjenester)

**> 44 mill (bygg
& anlegg)**

NYTT:
Ingen
konkurranselikt

Konkurranselikt,
men ikke
kunngjøringsplikt

Kunngjøring i
Doffin

Kunngjøring i Doffin
& TED

Ingen regler

LOA; FOA del 1

LOA; FOA del 2

LOA; FOA del 3



BERGEN
KOMMUNE

LOA ifm. FF (forsyningssektor): Endring av terskelverdier og kunngjøringsplikt



EØS-terskel

< 100.000 kr

NYTT:
Ingen konkurranseplikt

Ingen regler

100.000 kr – **3,5 mill (B&A: 44 mill)**

NYTT: Hevet fra tidligere 500.000 kr

Konkurranseplikt, men ikke kunngjøringsplikt

LOA; FF del 1



> **3,5 mill kr**
(varer & tjenester)

> **44 mill (bygg & anlegg)**

Kunngjøring i Doffin & TED

LOA; FF del 2



BERGEN
KOMMUNE

Hvordan vil leverandører reagere på endringene?

- Eks.: Kommunale veimyndigheter bestiller et gravearbeid for 1,1 mill kr eks mva.
 - Oppdraget må kunngjøres i Doffin.
 - Det kreves skatteattest.
- Eks.: Kommunale vann- og avløpsmyndigheter bestiller samme type arbeid med verdi på opptil 44 mill kr eks mva.
 - Oppdraget blir ikke kunngjort i Doffin.
 - Ingen krav om skatteattest.



Hvordan bør kommunene håndtere oppdrag under EØS-terskel? (fra veilederen for del-1-anskaffelser)

- Forholdsmessighet:
 - «i forhold til anskaffelsens art, omfang, verdi og kompleksitet»
 - Invitere flere leverandører til å delta i konkurransen
 - Hensiktsmessige kvalifikasjonskrav
- Konkurranse:
 - Frivillig kunngjøring i Doffin bør vurderes, spesielt når anskaffelsene ligger nær terskelverdien på 1,1 mill (klassisk sektor)
 - Skape konkurranse ved å henvende seg til andre leverandører enn de som tidligere har deltatt i konkurranser
- Forutberegnelighet:
 - Lage egne regler eller bruke regler fra andre forskrifter/andre deler av forskriftene
 - Bør opplyse om kontraktsvilkår
 - Bruk av standardkontrakter der slike finnes
 - Opplyse om tildelingskriterier og evaluere strengt etter kriteriene
- Likebehandling:
 - Lik informasjon til samme tidspunkt
 - Gi alle leverandører anledning til å forbedre sine tilbud
 - Vektlegge positive og negative egenskaper ved tilbudene likt i evalueringen
- Etterprøvbarehet:
 - Begrunnelse for tildeling av kontrakt
 - Dokumentasjonsplikt, jf. FF § 7-1

<https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/konkurransepolitikk/offentlige-anskaffelser-/forste-kolonne/veileder/id2518931/>



Dokumentasjon – FF § 7-1; § 21-5

- FF § 7-1. Dokumentasjonsplikt (ikke plikt til å føre anskaffelsesprotokoll)

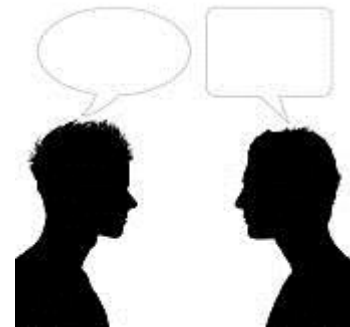
- (1) Oppdragsgiver skal oppbevare dokumentasjon som er tilstrekkelig til å begrunne viktige beslutninger i anskaffelsesprosessen.
- (2) Oppdragsgiveren skal oppbevare kontrakten gjennom hele kontraktsperioden.
- (3) Eksplisitte krav til dokumentasjon i FF del II, § 21-5 (gjelder kun over EØS-terskel):

Oppbevare dokumentasjon fra anskaffelsesprosessen som er tilstrekkelig til å begrunne beslutninger om:

- Avvisning
- Begrensning av antall leverandører
- Valg av leverandør
- Bruk av konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring eller anskaffelse uten konkurranse
- Bruk av unntak fra LOA eller FF
- Bruk av unntak fra kravet om elektroniske kommunikasjonsmidler
- Dokumentasjon skal oppbevares i minst 3 år regnet fra tildelingstidspunkt



Ny: Markedsundersøkelser og dialog med markedet – FF §§ 8-1 og 8-2



- *Generelt: Kodifisering av gjeldende praksis*
- *Like regler i del II og del III av FOA, og i FF*
- Oppdragsgiver kan gi informasjon til leverandørene om sine planer og behov
- Oppdragsgiver kan søke eller motta råd fra leverandører og markedsaktører. Rådene kan brukes i planleggingen og gjennomføringen av anskaffelsen.
- Rådene må ikke ha konkurransevridende effekt eller føre til brudd på likebehandlingsprinsippet (rådgiverinhabilitet)
- Oppdragsgiver skal treffe egnete tiltak for å sikre at leverandører ikke får en urimelig konkurransefordel
 - De andre leverandørene skal motta de samme relevante opplysningene som er utvekslet i dialogen
 - Fastsette en tilstrekkelig frist for mottak av tilbud for å utjevne eventuelle fordeler

Konkurransereformer

- Under EØS-terskel: Ingen eksplisitte regler
- Over EØS-terskel:
 - Åpen anbudskonkurranse (ett trinn - forhandlingsforbud!)
 - Begrenset anbudskonkurranse (to trinn - forhandlingsforbud!)
 - OBS: Konkurransesgrunnlag må gjøres tilgjengelig i Doffin/TED, dvs allerede i første trinn!
 - Konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring
 - OBS: Alltid to-trinn-prosess, jfr. FF § 19-7 (1)
 - Konkurransepreget dialog
 - Innovasjonspartnerskap – for å utvikle og anskaffe innovative varer/tjenester/bygg- og anleggsarbeider (NY)
 - Konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring (snever unntaksbestemmelse)
 - Forhåndskunngjøring – FF § 17-2 (2) og § 26-4 bokstav b
 - Kvalifikasjonsordninger – kap. 13
 - Dynamisk innkjøpsordning – kap. 22 (fullelektronisk prosess, likner kvalifikasjonsordning)
 - Plan- og designkonkurranse – kap. 27

Frister FF del II – regnes fra dagen kunngjøringen sendes til TED

Åpen anbudskonkurranse, FF § 26-2	Del III – elektronisk innlevering	Del III – ikke elektronisk innlevering
Tilbudsfrist	30 dg. [-10]	+5 dager
Tilbudsfrist når veiledende kunngjøring er publisert tidligst 12 måneder og senest 35 dager før kunngjøring	15 dg. [-10]	+5 dager
Hastetilfeller	15 dg.	---

Frister FFdel II (forts.)

Begrenset anbudskonkurranse, konkurranse m. forhandl., innovasjonspartnerskap, konkurransepreget dialog; FF § 16-3	Del III – elektronisk innlevering
Forespørsler om å delta i konkurransen	Hovedregel: 30 dg., men minst 15 dg.
Tilbudsfrist når oppdragsgiver og interessentene blir enige om en frist	Frist som avtalt
Tilbudsfrist når oppdragsgiver og interessentene <u>ikke</u> blir enige om en frist	10 dg.

Tildelingskriterier – FF §§ 14-1, 14-2

Generelle krav til tildelingskriteriene:

- Objektive
- Ikke for skjønnspregede
- Dokumentasjonskrav må angis for hvert kriterium

Tilknytning til leveransen - § 14-1 (4)

- Kan omfatte alle sider av varen/tjenesten, ...
 - også faktorer som inngår i produksjonsprosessen
 - også faktorer som ikke påvirker varenes/tjenestenes egenskaper
- Fremdeles ikke tillatt i anskaffelser etter FF del II: Samme vurderingstema både som kvalifikasjonskrav og tildelingskriterium
 - FOA § 8-11(3) – klassisk sektor - tillater dette uttrykkelig for anskaffelser under EØS-terskel!

Tillatte tildelingskriterier – FOA §§ 14-1, 14-2

1) Laveste pris

2) Beste forhold mellom pris eller kostnad og kvalitet

- Angi kriterienes relative vekt
- Ramme med utslag tillatt
- Dersom av objektive grunner ikke mulig: Angi i prioritert rekkefølge.
- Obligatorisk kriterium ved innovasjonspartnerskap og konkurransepreget dialog!

3) Laveste kostnad (NY!)

(= Livssyklus kostnad, beregning etter § 14-2)

- Beregningsmetode må oppgis
- Eks: anskaffelseskostnader + driftskostnader + vedlikeholdskostnader + gjenvinningskostnader
- Kostnader som skyldes miljøbelastninger, inkludert utslipp, dersom verdien kan tallfestes og etterprøves.
- Beregningsmetode må være tilgjengelig for alle, og basert på opplysninger som kan fremskaffes med rimelig innsats

Forsyningsforskriften – andre endringer



- Egne regler for «særlige tjenester»!
 - Erstatter langt på vei «uprioriterte tjenester»
- ESPD – men kun for avvisningsgrunner (§ 20-7, ref. FOA § 17-1).

Særlige tjenester – FF del III, kapittel 26

- «Særlige tjenester» er listet i Vedlegg 3 til FF.
- Mer liberale regler enn i FF del II
 - Anskaffelsesprinsippene i LOA § 4 gjelder
 - Anskaffelsesprosedyre skal fastsettes i konkurransedokumentene
 - Adgang til å tildele langvarige kontrakter dersom nødvendig, og løpende kontrakter med oppsigelsesadgang
 - Dokumentasjonsplikt

Forenklede regler: FF del III gjelder også når anskaffelsen er over EØS-terskel!



Utvidet adgang til ettersending/supplering/avklaring knyttet til innkomne tilbud – FF § 19-5

- Tidligere:
 - Oppdragsgiver kunne bare få ettersendt offentlig tilgjengelige dokumenter knyttet til kvalifikasjonskrav
 - Oppdragsgiver kunne anmode om supplering eller utdyping av fremlagte dokumenter/attester
- Oppdragsgivers rett, men ikke plikt!
 - **OBS: Pass på å levere alle dokumenter korrekt til tilbudsfristen!**
- Ved feil/uklarheter og manglende dokumenter
- **OBS: Oppdragsgiver må se bort fra ettersendte dokumenter/suppleringer mm dersom innholdet medfører at tilbudet forbedres!**
- Departementets veiledning foreligger for FOA § 23-5, som er innholdsmessig identisk med FF § 19-5!



Generelt om avvisning FF del II – kap. 20

REJECTED

- Ny struktur basert på forslag fra forenklingsutvalget
 - Avisning pga. formalfeil (formalfeil samles i egen (ny) bestemmelse)
 - Avvisning pga. forhold ved leverandør (gjort en rekke endringer og tilføyelser)
 - Avvisning pga. forhold ved tilbudet (gjort en rekke endringer og tilføyelser)
 - Fremgangsmåten ved avvisning
- «Skal-» og «kan-» avvisningsgrunner som tidligere.

Nye bestemmelser i tilknytning til avvisningsreglene pga. forhold ved leverandør: identifikasjon, self cleaning, avvisingsperiode m.m.

Kontraktsvilkår – FF § 15-1

- Nytt: Skal fremgå av anskaffelsesdokumentene!
 - OBS: Gjelder også to-trinns-konkurranser!
- Kodifisering: Oppdragsgiveren kan fastsette endringsklausuler.
 - Endringsklausulene skal angis i anskaffelsesdokumentene, og det skal klart fremgå hvilke endringer oppdragsgiveren kan foreta, i hvilket omfang og på hvilke vilkår.
 - Endringsklausulene kan ikke åpne for at anskaffelsens overordnede karakter blir endret.



Endring av kontrakt – FF kap. 24



- I dag ingen slike regler i FOA.
 - Anskaffelsesreglene gjelder frem til inngåelse av kontrakt
- Kodifisering: Hovedregelen er at oppdragsgiver ikke kan gjøre vesentlige endringer i en kontrakt.
- Foreligger en vesentlig endring anses dette som inngåelse av en ny kontrakt.
- Del II: Tillatte endringer (§ 24-1); ikke tillatte endringer (§ 24-2)

Kommunikasjon – FF kap. 18

- *Like regler i FOA del II, III, IV, forsyningsforskriften og konsesjonskontraktforskriften*
- Hovedregel: All kommunikasjon mellom oppdragsgiver og leverandør i tilbudsfasen skal være elektronisk
- Størst praktisk endring: elektronisk tilbudslevering
- Dette krever systemløsninger hos oppdragsgiver og tilbyder
 - Ordinær e-post kan ikke brukes, bl.a. grunnet datasikkerhet
- Bestemmelsene om elektronisk kommunikasjon er planlagt gjort gjeldende med frist senest:
 - 1. april 2017 for innkjøpssentraler
 - 1. januar 2018 for statlige myndigheter
 - **1. juli 2018 for kommunale og fylkeskommunale myndigheter og andre offentlige myndigheter**



European Single Procurement Document («ESPD-skjema») – FF § 20-7 (1)

- Obligatorisk for anskaffelser over EØS-terskelverdi (44 mill for bygg & anlegg): **ESPD-skjema**
 - ESPD = Egenerklæring fra leverandørene om ...
 1. ~~at de oppfyller angitte kvalifikasjonskrav og eventuelle utvelgelseskriterier, og~~
 2. at det ikke foreligger grunner for avvisning på grunn av forhold ved leverandøren.
- Utfylt ESPD er foreløpig dokumentasjonsbevis
- **OBS: Underleverandører må fylle ut eget skjema, som skal sendes inn med tilbudet!**



BERGEN
KOMMUNE

Juridisk informasjon | Cookies | Kontakt | About | Norsk

Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)

En tjeneste for å fylle ut, eller gjenbruke, en ESPD

EU-kommisjonen > Verktøy > Europeisk egenerklæringsskjema

Start Konkurransen Avvisning Kvalifikasjon Avslutt

Velkommen til den elektroniske ESPD-tjenesten

Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) er leverandørens egenerklæring om sin virksomhets økonomiske og finansielle kapasitet, tekniske og faglige

Ny: Forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter av 17.12.16

- Forskriften gjelder både klassisk sektor og forsyningssektor
- Statlige myndigheter **skal** kreve bruk av lærlinger i kontrakter med anslått verdi på minst 1,1 mill kr
- Andre oppdragsgivere **skal** kreve bruk av lærlinger i kontrakter med anslått verdi på minst 1,75 mill kr
- Krav:
 - Leverandør er tilknyttet en lærlingeordning, **og**
 - én eller flere lærlinger deltar i arbeidet med å oppfylle kontrakten
 - Oppdragsgiver skal i kontrakten forbeholde seg retten til å gjennomføre nødvendige sanksjoner dersom kravene ikke etterkommes
- Forbehold
 - Kravet gjelder kun der det er relevant å benytte arbeidskraft med fag- eller svennebrev, og dersom det er særlig behov for lære plasser innenfor bransjen (når det ved siste søkning til vgs var klart flere søkere til lære plass enn antall inngåtte lærekontrakter)
 - Plikten gjelder ikke når kravet er uforholdsmessig etter kontraktens innhold, omfang eller andre forhold

Nyttige nettsider – også for leverandører

- www.anskaffelser.no
- <https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/konkurransopolitikk/offentlige-anskaffelser-/id2511781/>



Takk for oppmerksomheten!



Bergen kommune | Innkjøp konsern

Uwe Matthäus, spesialrådgiver

uwe.matthaus@bergen.kommune.no

Tlf.: 55 56 63 88



BERGEN
KOMMUNE